

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Puskás Mónika jogtanácsos által képviselt NHB Növekedési Hitel Bank Zrt. (korábbi nevén: evoBank Zrt., 1088 Budapest, Rákóczi út 1-3.) felperesnek – az SBGK Ügyvédi Iroda (*alperesi jogi képviselő címe*, ügyintéző: dr. Bajkai István ügyvéd) által képviselt Magyar Állam alperes ellen általános szerződési feltételek tisztességességének megállapítása iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2014. szeptember 2-án meghozott 26.G.43.308/2014/7. számú ítélete ellen a felperes 8. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 200.000 (kettőszázezer) forint + áfa másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozataival kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (továbbiakban: Tv.) 6. §-a alapján indított perben előterjesztett keresetében a 11. § (3) bekezdésének megfelelően annak megállapítását kérte, hogy a törvény időbeli hatálya alá tartozó időszakban az általa alkalmazott szerződéses kikötések megfelelnek a Tv. 4. § (1) bekezdés a)-g) pontjaiban meghatározott valamennyi elvnek, így azok tisztességesek, és ezért érvényesek. Kérte, hogy az elsőfokú bíróság a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 155/B. §-a alapján kezdeményezzen eljárást az Alkotmánybíróságnál a Tv. alaptörvény-ellenességének, valamint nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása és az alaptörvény-ellenes rendelkezések alkalmazásának kizárása iránt, egyúttal a Pp.155. §-a alapján a per tárgyalását függessze fel.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Előadta, hogy a felperes által megjelölt Tv. hatálya alá tartozó szerződéses feltételek egyike sem felelt meg maradéktalanul a Tv. 4. § (1) bekezdésében foglalt elveknek.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 337.820 forint perköltséget.

Az ítélet indokolásában idézte a Tv. 1. § (1) bekezdését, a 4. § (1) bekezdését, a 11. § (2)-(3) bekezdéseit, a Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozat (a továbbiakban: PJE) rendelkező részének 2. pontját és ennek a pontnak az indokolását. Megállapította, hogy a Tv. 4. §-ának (1) bekezdésében meghatározott elvek egymáshoz viszonyítva egyenértékű, de összességükben konjunktív feltételek, így bármelyikük megsértése esetén az érintett kikötésre vonatkozó keresetet el kell utasítani.

Kifejtette, hogy az uniós jog magyar nemzeti joggal történő harmonizációja folytán elsődlegesen annak vizsgálata szükséges, hogy a keresetet érintő rendelkezések megfelelnek-e az átláthatóság követelményének. Mindez magában foglalja azt az elvárást is, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezések jogszerű alkalmazását a fogyasztó ellenőrizni tudja, és fel tudjon lépni a pénzügyi intézménnyel szemben, ha a reá nézve hátrányos szerződésmódosítás során nem tartották be a ténylegesség, az arányosság és a szimmetria elveit. Az egyoldalú szerződésmódosítás joga ugyanis nem vezethet arra, hogy a pénzügyi intézmény tetszőleges módon, egyoldalúan növelje a fogyasztót terhelő kötelezettségeket. A kikötés akkor felel meg a világos, az érthető megfogalmazás és az átláthatóság elveinek, ha a szerződéskötéskor felmérhetővé, az egyoldalú szerződésmódosításkor pedig a már bekövetkezett körülményváltozás(ok) konkrét mértékének ismeretében ellenőrizhetővé teszi a fogyasztó számára a rá nézve hátrányos szerződésmódosítás indokoltságát, arányát, mértékét.

A kereset tárgyát képező kikötéseket részletesen vizsgálva arra a meggyőződésre jutott, hogy a 2004. május 1. és 2012. április 1. között alkalmazott szerződéses feltételek a Tv. 4. § (1) bekezdés e) pontjában meghatározott átláthatóság elvének, míg a 2012. április 1-jétől a Tv. hatálybalépéséig alkalmazott általános szerződési feltételek a Tv. 4. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott ténylegesség és arányosság elvének nem feleltek meg.

A kereset tárgyává tett, de a 2010. 09. 15-től 2012. 04. 01-ig tartó időszakban a változó kamatozású, forint alapú áthidaló kölcsönökre vonatkozó általános szerződési feltételek tekintetében – utalva a Tv. 8. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt perindítási határidőre – a keresetet azért utasította el, mert álláspontja szerint a kérelem nem tartozott a törvény tárgyi hatálya alá.

Megállapította, hogy a szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötéseknek meg kell határozni a fogyasztó szerződéses terheinek alakulását. Egyértelműen ki kell tűnnie, hogy az ok-listában felsorolt körülmények milyen okból, mértékben és módon hatnak a kamat, a költség, a díj mértékére. Az átláthatóság követelménye azt is jelenti, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezések jogszerű alkalmazását a fogyasztó ellenőrizni tudja, és fel tudjon lépni a pénzügyi intézménnyel szemben.

A felperes az ítélet elleni fellebbezésében a Pp. 155/B. § (1) bekezdése alapján a tárgyalás egyidejű felfüggesztésével továbbra is kérte a Tv. alaptörvény-ellenességének, valamint nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és az alaptörvény-ellenes rendelkezések alkalmazásának kizárására irányuló eljárás kezdeményezését az Alkotmánybíróságnál.

Előadta, hogy az átláthatóság elve az ítéletben megjelölt tartalommal nem kérhető számon. Idézte az Európai Bíróság C-26/13. számú ügyben hozott ítéletének azt a részét, amely a Tanács 93/13/EGK irányelv (1993. április 5.) {a továbbiakban: Irányelv} 4. cikkének (2)

bekezdését értelmezte. A PJE mindebből azt a következtetést vonta le, hogy az Európai Bíróság árfolyamrés kapcsán kifejtett értelmezése az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződési feltételekre is megfelelően irányadó, azonban az árfolyamrésre vonatkozó szerződéses kikötés – ellentétben a 2/2014. PJE-ben foglaltakkal – nem hasonlítható az egyoldalú szerződésmódosítás jogát kikötő szerződéses feltételhez. Az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő klauzula olyan kikötés, amely kifejezetten előre nem látható. Épp ezért nem beárazható változások esetére adja meg a felperesnek a módosítás jogát az értékegyensúly fenntartása érdekében, amelynél a felperesnek az elképzelhető rendkívüli helyzeteket kellett megszövegeznie, és nem a kötelelem normál működését kell leírnia. Nem várható el a felperestől, hogy egy előre nem látható, nem is szükségszerűen bekövetkező jövőbeli eseményt olyan pontossággal írjon körbe a szerződésben, mint a kölcsön szerződésszerű folyósításának és visszafizetésének módját, és ezáltal az sem, hogy ugyanannak az átláthatósági kritériumnak feleljen meg, mint aminek az árfolyamrést leíró kikötésnek kell megfelelnie. A felperes ezért azt kérte, hogy ha a másodfokú bíróság mindezzel nem ért egyet, a Pp. 155/A. § alapján függessze fel az eljárást, és kezdeményezze az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárását az analógia alkalmazhatósága kérdésében. Az elsőfokú bíróság ítéletével szembeni harmadlagos kérelme az ítélet megváltoztatására és keresetének teljesítésére irányult. Az ítélet indokolásához kapcsolódóan előadta, hogy lehetetlen elvárás a felperessel szemben, hogy a szerződéskötéskor határozza meg „melyek azok a kölcsön nyereségességét érintő esetleges jogszabályi változások, hatósági, illetve jegybanki intézkedések, amelyek esetén a kölcsön kamatlába és a kezelési költség változhat”. Idézte a 275/2010. (XII. 15.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 1. § (1) bekezdését és az 1. § (4) bekezdés b) pontját. A felperes a jogszabályban meghatározott feltételt tökéletesen szöveghűen vette át. Az elsőfokú bíróság az átláthatóság elvének be nem tartásaként olyan okokat fogalmazott meg, amelyekhez nagyon hasonló, esetleg szó szerint ugyanígy megfogalmazott okokat tartalmaz az R. 1. §-a is, és ha az R. szabályai kimerítően meghatározottak, akkor ennek a követelménynek a felperes feltételei is ugyanígy eleget tesznek.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Kérte, hogy a másodfokú bíróság az alkotmánybírói eljárás kezdeményezésére, valamint az Európai Bíróság eljárásának kezdeményezésére és ezen okokból eljárás felfüggesztésére vonatkozó kérelmeket utasítsa el.

A per érdemére vonatkozó fellebbezési kérelemre előadta, hogy az R. 1. § (1) bekezdése meglehetősen tág esetkört tartalmaz, amelyeket a további bekezdések bontanak ki, amely még mindig igen tág. Az R. csak a kereteket határozhatta meg, ezeket a konkrét hiteltermék tekintetében a pénzügyi intézményeknek kellett specifikálniuk, a jogszabály csak általános korlátokat szabhatott. Idézte a PJE indokolásának III.2. pontját, amely alapján az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az R.-ben foglaltak felsorolása önmagában nem meríti ki a tisztességesség körében vizsgálendő elvek maradéktalan érvényre jutását. Megállapítható, hogy a kereset tárgyát képező szerződéses kikötések nem felelnek meg a törvény 4. § (1) bekezdésében írt törvényi feltételeknek, ezért azok tisztességtelenek, így érvénytelenek.

Az alperes a másodfokú eljárásban a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdése alapján 3.535.640 Ft + áfa ügyvédi munkadíjra tartott igényt.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a 2010. 09. 15-től 2012. 04. 01-ig tartó időszakban a változó kamatozású, forint alapú áthidaló kölcsönöket érintő kereseti kérelem elutasítására vonatkozó

rendelkezése a Pp. 228. § (4) bekezdése szerint fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének csak a deviza alapú kölcsönszerződések egyoldalú módosítására lehetőséget tartalmazó szerződéses kikötések tisztességességének megállapítása iránti keresetet elutasító rendelkezéseit bírálta felül.

A fellebbezés nem alapos.

Az Alkotmánybíróság a 34/2014. (XI. 14.) AB határozattal, valamint a III/1692-17/2014. AB határozattal a törvény egészének, illetőleg egyes rendelkezéseinek alaptörvény-ellenesség megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezéseket – ide értve a jelen másodfokú bíróság kezdeményezését is – elutasította. Erre tekintettel a másodfokú bíróság a továbbiakban nem vizsgálhatta a felperesnek a Tv. alaptörvény-ellenességére alapított kifogásait, és a keresetet az Alaptörvényben foglalt kötelezettségét teljesítve a Tv. rendelkezéseinek alkalmazásával kellett elbírálnia.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és érdemi döntésével, valamint annak indokolásával a másodfokú bíróság maradéktalanul egyetértett, ezért a Pp. 254. § (3) bekezdésének alkalmazásával az elsőfokú bíróság ítéletének indokolására visszautalva csupán az alábbiakat emeli ki.

Az Európai Bíróság a C-92/11. sz. ítéletében (RWE ügy) kiemelte, hogy ítélkezési gyakorlata szerint az az értelmezés, amelyet a Bíróság az EUMSZ 267. cikk alapján ráruházott hatáskör alapján valamely közösségi jogszabályra vonatkozóan kifejt, megmagyarázza és pontosítja a szabály jelentését és terjedelmét, ahogy azt a hatálybalépésének időpontjától értelmezni és alkalmazni kell, illetőleg értelmezni és alkalmazni kellett volna. A nemzeti bíróságnak pedig az a feladata, hogy e szempontokra figyelemmel az adott tényállás körülményei függvényében az adott szerződési feltétel konkrét minősítéséről határozzon, így az Európai Bíróság az Irányelvet minden esetben a nemzeti bíróság kérdéseinek ismeretében, de általános hatállyal értelmezi. Ebből következik, hogy az így értelmezett szabályt a bíróságok alkalmazhatják és alkalmazniuk is kell. Az a körülmény, hogy az Európai Bíróság minden alkalommal egy eseti ügy kapcsán dönt, az adott uniós szabály általános érvényű értelmezésének lényegi tartalmát nem érinti. A perben pedig nem merült fel olyan kérdés, amely miatt a Pp. 155/A. §-a alapján előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése indokolt, erre a fellebbezésben előadottak sem szolgáltatnak okot.

Az elsőfokú bíróság a döntésének meghozatala során kifejezetten az Irányelv szabályainak általános értelmezésére szorítókozó elveket alkalmazta, és az átláthatóság elvárásának elvét az Európai Bíróság ítéleteinek, továbbá a PJE-ben foglaltaknak mindenben megfelelően értelmezte.

Az Európai Bíróság több döntésében megállapította, hogy az Irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz, vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig tájékozottsági szintje tekintetében, amely helyzet az eladó által előzetesen meghatározott feltételek elfogadásához vezet anélkül, hogy a fogyasztó befolyásolni tudná a tartalmát (C-92/11. sz. ítélet). Ezek a követelmények a két fél érdekének egyensúlyban tartását szolgálják, és a fogyasztónak ismernie kell azokat a lehetőségeket, amelyek hozzásegítik az érvényesülésükhöz. Mindezeknek a szerződésben való kikötése felel meg az Irányelv preambuluma huszadik

bekezdésében foglaltaknak, amely szerint a fogyasztó számára lehetőséget kell biztosítani, hogy megismerhesse a szerződés összes feltételét, míg az Irányelv 5. cikke előírja, hogy az írásbeli feltételeknek mindig világosnak és érthetőnek kell lenniük, ugyanakkor az átláthatóság követelményét kiterjesztően kell értelmezni (Kásler ügyben hozott C-26/13. számú ítélet 72. pont). Ehhez pedig hozzátartozik az is, hogy a feltételeket úgy kell megfogalmazni, hogy a ténylegesség, arányosság és a szimmetria elvének megsértésével gyakorolt egyoldalú szerződésmódosítást a fogyasztó az őt megillető jogok gyakorlásához szükséges módon felismerhesse. Az elvnek ezeket a követelményeit foglalja össze és teszi kötelezően alkalmazandóvá a PJE is.

Az átláthatóság tehát azt jelenti, hogy a fogyasztó megértse a szerződéses kikötést, és annak következményeivel teljes egészében tisztában legyen. A szerződés feltételeinek módosítása túlnyomó részben többletterhet hordoz magában, míg a szimmetria azt biztosítja, hogy a módosításra okot szolgáltató objektív körülmények ne csupán a fogyasztóra, hanem a szolgáltatóra is kötelezettségeket hárítsanak. A fogyasztó mögött nem áll olyan szakapparátus, amely a jogérvényesítés lehetőségeit folyamatosan figyelemmel tudja kíséni, ezért elengedhetetlen, hogy az érdekeit szolgáló egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségének folyamatát átlássa. Az R. szövege csupán megadta a feltétel egyedi szabályozásának kötelező kereteit, az arányosság mechanizmusát azonban egyáltalán nem bontotta ki, hiszen minden esetben az adott szerződéstípusnak megfelelően lehet csak a szimmetria elvének az arányosságot is betartva megfelelni.

A kifejtett indokok alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján – visszautalva annak helyes indokaira – helybenhagyta.

A felperes teljes egészében pervesztes lett, ezért a Pp. 239. §-a alapján irányadó 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperesnek a másodfokú eljárással kapcsolatban ügyvédi munkadíjként felmerült perköltségeit megfizetni. Az alperes a másodfokú eljárásban a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdése alapján 3.535.640 Ft + áfa ügyvédi munkadíjra tartott igényt, azonban ez a vélelem megdöntése iránti nem meghatározható pertárgyértékű megállapítási kereset alapján indított perben nem áll összhangban a szükséges és ténylegesen elvégzett tevékenységgel. A fellebbezési ellenkérelem megszerkesztésére fordított munka, valamint a két tárgyalási határnapon való megjelenéssel kapcsolatban a másodfokú bíróság megítélése szerint 200.000 forint + áfa ügyvédi munkadíjnak megfelelő perköltség áll arányban az alperes képviselőéhez szükséges érdemi tevékenységgel.

Budapest, 2015. március 6.

Dr. Hóbl Katalin s.k.
a tanács elnöke

Dr. Bleier Judit s.k.
előadó bíró

Egriné dr. Salamon Emma s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: